

İÇİNDEKİLER

1. AMAÇ	2
2. KAPSAM	2
3. REFERANSLAR	3
4. TANIMLAR VE KISALTMALAR	3
5. SORUMLULUKLAR	3
6. UYGULAMA	4
6.1 Proje Alanını Tanıtıcı Bilgiler	4
6.2 Envanteri yapılması zorunlu taşınmazların belirlenmesi:	4
6.3 Alan Çalışması Planı	5
6.4 Alan Çalışması Sırasında Yapılacak Teknik ve İktisadi Konulara İlişkin Çerçeve	5
6.5 Eylem Planı Ön Raporunun Hazırlanması	6
6.6 Eylem Planı Ön Raporunun Tartışmaya Açılması ve Alınan Geri-Dönüşlerin Değerlendirilmesi Yoluyla Nihai Raporun Hazırlanması	7
6.7 Altyapı Kayıplarının ve Yeniden Yerleşim Bölgesindeki Altyapı İhtiyaçlarının Tespiti ve Plana İşlenmesi	8
7. İLGİLİ DOKÜMANLAR	9

1. AMAÇ

Enerji projelerinde alan seçimi yapılırken, proje tasarımları alternatifli olarak değerlendirilerek gönülsüz yeniden yerleşimin önlenmesi ya da en aza indirilmesi ile ilgili yapılacak çalışmalar kapsamında format belirlenmektedir. Format belirlenirken aşağıda belirtilen amaçlar izlenecektir.

- Yeri değiştirilen topluluklarla işbirliği yapmak, toplulukların görüşlerini almak ve toplumsal kabulün sağlanması.
- Yeri değiştirilen toplulukların ekonomik faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak, yeni istihdam olanakları yaratmak ve bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamak.
- Yeri değiştirilen toplulukların kültürel, sosyal ve ekonomik yapısını korumak, yerinden edilme sürecinde yaşam standartlarının korunması ve yerinden edilen toplulukların yaşam kalitesinin artırılması.
- Tüm etkilenen kişi kategorilerinin haklarını belirlerken hassas birey ve grupların ihtiyaçlarını özellikle dikkate almak.
- Yeniden yerleşim alanlarında konutların yeterli sayıda, belirli kriterlere uygun olması ve yerleştirilecek bireylerin ihtiyaçlarına cevap vermesi.
- Arazi edinmeden doğan olumsuz sosyal ve ekonomik etkileri ve varlıkların kaybını belirlemek ve yerine koyma için alınacak tedbirleri belirler.
- Hassas birey ve grupların ihtiyaçlarına özellikle dikkat etmek suretiyle tüm etkilenen kişi kategorilerinin haklarını belirlemek.
- Yeniden yerleşim faaliyetlerinin bilgi açıklaması, istişare ve etkilenen paydaşların katılımıyla yapılmasını sağlayarak etkilerini azaltmak.
- Yer değiştirilen kişilerin geçimlerini ve yaşam standartlarını eski haline getirmek veya mümkün olan yer değiştirme öncesindeki düzeylere göre iyileştirmek.
- Yeniden yerleşim alanlarında yeterli konut sağlamak suretiyle fiziksel yer değiştirmeye uğrayan paydaşların yaşam koşullarını iyileştirmek.

2. KAPSAM

Yasal sahiplik haklarına sahip olan ve fiziksel ya da ekonomik nedenlerle tam, kısmi, kalıcı ya da geçici yer değiştirmeler yaşayan paydaşlarla birlikte, yerleştikleri arazide yasal hakları ya da talepleri bulunmayan yeniden yerleştirilen topluluklara karşı gereklilikler ve sorumluluklar tanımlanmıştır.

Tam, kısmi, kalıcı veya geçici olabilecek fiziksel veya ekonomik yer değiştirmelere maruz kalan, yasal (tapulu) arazi sahibi olan paydaşlarla, işgal ettikleri arazide tanınabilir yasal hakkı veya hak talebi olmayan yeniden yerleştirilen kişilere karşı gereklilikler ve sorumluluklar belirlenmiştir.

3. REFERANSLAR

- 5543 İřkan Kanunu

- EBRD Performans Kořulu 5 Arazi Edinimi, Zorunlu Yeniden Yerleşim ve Ekonomik Yer Değiştirme

4. TANIMLAR VE KISALTMALAR

YYP Yeniden Yerleşim Planı

ÇED Çevre Etki değerlendirme

5. SORUMLULUKLAR

Sektör Bařkanı:

- Yatırımlar, İşletme ve Bakım Genel Müdürü tarafından aktarılan projelerin değerlendirmesinden ve Yönetim Kuruluna sunulmasından sorumludur.

Yatırımlar, İşletme ve Bakım Genel Müdürü:

- YPGGM tarafından kendisine sunulan projeler kapsamındaki arazi edinimlerinin ön değerlendirilmesini yapar.
- Projelerin Sektör Başkanına ve Yönetim Kuruluna sunulmasından sorumludur.

İzinler ve Ruhsatlar Müdürlüğü:

- Projeler kapsamında bölgede arazi ediniminden kaynaklı süreçlerden sorumludur. Bu sürecin ilgili yerel yönetim, arazi sahipleri, resmi kurumlar ve Zorlu Enerji tarafındaki süreçlerini organize eder.
- Gerekli güncellemeleri YPGGM ile paylařır.
- Süreç kapsamındaki raporlamalarını Yatırımlar, İşletme ve Bakım Genel Müdürlüęüne yapar.

Yatırımlar ve Proje Geliştirme Grup Müdürlüğü:

- Proje Geliştirme Süreçleri kapsamında arazi edinim süreçlerinde bölgede uygulanması gereken bir Kamulaştırma faaliyeti olması durumunda İzinler ve Ruhsat Müdürlüğü'nün bu kapsamda yaptığı çalışmaları haftalık toplantılar ile takip eder.

6. UYGULAMA

Yeniden yerleşim eylem planı, her proje için özelleştirilerek hazırlanacak ve detaylı bir sosyo-ekonomik çalışma sonucunda ortaya konacaktır. Bu çalışma, sadece yer değiştirecek toplulukları değil aynı zamanda yeniden yerleşim yapılacak alanlarda yaşayan mevcut toplulukların özelliklerini de göz önünde bulunduracaktır. Yeniden yerleşim planı, aşağıdaki başlıkları içermesi kaydıyla diğer konuları da içerecek şekilde hazırlanacaktır.

Her projeye özel olarak hazırlanacak yeniden Yerleşim Eylem Planı için detaylı bir sosyo-ekonomik çalışma yapılacaktır. Bu çalışmada sadece yer değiştirecek topluluk değil aynı zamanda yeniden yerleşilecek alandaki mevcut toplulukların özellikleri de dikkate alınacaktır. YYP bunlarla sınırlı olmamak şartıyla aşağıdaki başlıkları içerecek şekilde hazırlanacaktır.

6.1 Proje Alanını Tanıtıcı Bilgiler

- Bölgenin coğrafi özellikleri
- Bölgenin sosyo-ekonomik özellikleri
- Kırılgan ve hassas bölgelerin dikkate alınması
- Yörenin coğrafi özellikleri
- Yörenin sosyo-ekonomik özellikleri
- Dikkate alınacak kırılgan, hassas noktalar

6.2 Envanteri yapılması zorunlu taşınmazların belirlenmesi:

- Arazi;
- Orman arazileri
- Otlak ve çayırlar
- Hazine arazileri
- Zilyetlik arazileri (Köy tüzel kişiliklerinin kullandığı araziler.)
- Tarım arazileri

- Özel mülkiyetli araziler
- Sürekli kültür alanları (Meyve ağaçları, ağaçların türü ve yaşları gibi faktörler.)
- Tarım arazisi
- Diğer özel mülkiyetli arazi
- Sürekli kültür alanları (meyve ağaçları, ağaçların tipi ve yaşı)
- Orman arazisi
- Otlak ve çayır
- Hazine arazisi
- Zilyetlik arazi (köy tüzel kişiliklerinin kullandığı arazi)

6.3 Alan Çalışması Planı

- Anket ve görüşme formlarının hazırlanması;
- Alan ziyareti ve gözlem yaparak formun düzenlenmesinde dikkate alınacak ilkelerin belirlenmesi
- Masa başı çalışmaları yaparak formun tasarımının tamamlanması
- Formların işlevselliğinin test edilmesi için ikinci bir alan ziyareti gerçekleştirilmesi
- Anket ve görüşme formlarının uygulanması
- Elde edilen verilerin bilgisayar ortamına aktarılması
- Verilerin analizi ve değerlendirilmesi
- Anket ve görüşme formlarının düzenlenmesi;
- Formların düzenlenmesinde dikkate alınacak ilkelerin belirlenmesi için alana gidilmesi ve gözlem yapılması
- Masa başı çalışması
- Anket ve görüşme formlarının işlevselliğinin denenmesi için ikinci alan ziyareti
- Anket ve görüşme formlarının uygulanma aşaması
- Anket ve görüşme formu verilerinin bilgisayar ortamına aktarılması
- Anket ve görüşme formu verilerinin analiz ve değerlendirilmesi

6.4 Alan Çalışması Sırasında Yapılacak Teknik ve İktisadi Konulara İlişkin Çerçeve

- Yeniden yerleşim planlaması sürecinde aşağıdaki başlıklar yer almaktadır:

- Etkilenecek taşınmazların değer tespiti ve hak sahipliği matrisinin oluşturulması için bilirkişiler, muhtarlar ve tapu-kadastro memurlarının katılımıyla çalışmalar yapılması
- Gelir artırımına yönelik çalışmalar için iktisatçı ve sosyologların katılımıyla alan görüşmeleri ve gözlemler yapılması
- Sayısal haritaların hazırlanması için haritacıların ve mühendislik hizmetlerinin kullanılması.
- Projeden etkilenecek taşınmazların değerlerinin belirlenmesi ve hak sahipliği matrisinin ortaya çıkarılması (bilirkişilerin, muhtarların ve tapu-kadastro memurlarının katılımıyla)
- Gelir iyileştirilmesine ve yeni geçim imkânlarının geliştirilmesine ilişkin alan görüşmelerinin ve gözlemlerinin yürütülmesi (İktisatçı ve Sosyolog katılımıyla)
- Sayısal haritaların hazırlanması (haritacıların ve mühendislik hizmetinin katılımıyla)

6.5 Eylem Planı Ön Raporunun Hazırlanması

- Verilerin ön incelemesi ve analizi (sosyoloji ve istatistik çalışması)
- Sayısal haritaların hazırlanması ve yorumlanması (mühendislik ve coğrafya çalışması)
- Geleneksel yerleşim kalıplarının ve mekan tiplerinin tespiti ve yeniden yerleşim planlamasında dikkate alınması (mimari, şehir planlama ve sosyoloji çalışması)
- Kültür envanterinin hazırlanması (arkeoloji ve sanat tarihi çalışması)
- Yeniden yerleşim öncesi raporun hazırlanması (jeoloji, sosyoloji, iktisat, hukuk ve bölge planlama uzmanlarının katılımıyla)
- Mevzuatın incelenmesi ve uyumlu hale getirilmesi (hukuk çalışması)
- Tercihlerin, rızaların ve yerleşim yerleri ile ilgili eğilimlerin belirlenmesi (sosyoloji çalışması)
- Hak sahipliği politikalarının belirlenmesi (iktisat ve hukuk çalışması)
- Maddi değerlendirme kriterleri ve tekniklerinin belirlenmesi (iktisat, hukuk ve tapu-kadastro çalışması)
- Zemin etütleri ve coğrafi hazırlık çalışmaları (jeoloji ve coğrafya çalışması)
- Ürün planlama ve hayvancılık faaliyetleri çalışması (tarım ve hayvancılık çalışması)
- Gelir düzeyinin artırılması ve yeni geçim olanaklarının geliştirilmesi (sosyoloji ve iktisat çalışması)
- Yeniden yerleşim planlaması üzerine fikir geliştirme (bölge planlama ve mimarlık çalışması)
- Yeniden yerleşim planları ile ilgili maliyet çalışmaları (iktisat ve mühendislik çalışması)
- Verilerin ön değerlendirmesi (sosyoloji ve istatistik çalışması)
- Verilerin sayısal haritalara işlenmesi (mühendislik çalışması)

- Geleneksel yerleşim örüntüsünün ve mekân tipinin ortaya çıkarılması. Yeniden yerleşim eylem planında geleneksel yerleşim alışkanlıklarının dikkate alınmasının sağlanması (mimari, şehir planlama ve yerleşim sosyolojisi çalışması)
- Kültür envanterinin ortaya çıkarılması (arkeoloji ve sanat tarihi çalışması)
- Yeniden Yerleşim Ön Raporunun Üretilmesi (jeoloji-sosyoloji-iktisat-hukuk-bölge planlama uzmanlarının katılımıyla)
- Mevzuatın değerlendirilmesi (hukuk çalışması)
- Tercihlerin, rızanın ve yerleşim yeri eğilimlerinin değerlendirilmesi (sosyoloji çalışması)
- Hak sahipliği politikasının belirlenmesi (iktisat ve hukuk çalışması)
- Maddi değerlendirme ölçüt ve tekniklerinin belirlenmesi (iktisat-hukuk ve tapu kadastro çalışması)
- Zemin etütleri ve coğrafi hazırlık (jeoloji ve bölge planlama çalışması)
- Ürün deseni ve hayvancılık faaliyetleri çalışması (ziraatçı çalışması)
- Gelir düzeyinin iyileştirilmesi ve yeni geçim imkânlarına ilişkin fikir geliştirme çalışması (sosyoloji ve iktisat çalışması)
- Yeniden yerleşim örüntüsü üzerine fikir geliştirme (bölge planlama ve mimarlık çalışması)
- Yeniden yerleşim maliyet çalışmaları (iktisat ve mühendislik çalışması)

6.6 Eylem Planı Ön Raporunun Tartışmaya Açılması ve Alınan Geri-Dönüşlerin Değerlendirilmesi Yoluyla Nihai Raporun Hazırlanması

- Proje raporunun etkilenen hane-halkları ve ilgili paydaşlarla paylaşılması ve değerlendirilmesi
- Yatırımcıya ve kamu idaresine sunulan proje raporunun tartışılması ve gerekli düzenlemelerin yapılması
- Projenin Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) boyutunun ele alınması ve tartışılması
- Gelir İyileştirme ve Sosyal Sorumluluk Projesi boyutlarının proje raporunda ele alınması ve tartışılması
- Proje raporunun ilgili tarafların görüşleri doğrultusunda gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi
- Ön değerlendirmeler sonucunda, Nihai Eylem Planı'nın aynı format çerçevesinde hazırlanması ve ilgili taraflara sunulması
- Raporun etkilenen hane-halklarına sunulması ve tartışılması
- Raporun yatırımcıya ve kamu idaresine sunulması ve tartışılması
- Raporun ÇED boyutunun tartışılması
- Gelir İyileştirme ve Sosyal Sorumluluk Projesi boyutlarının tartışılması
- Raporun bu görüşmeler çerçevesinde gözden geçirilmesi
- Ön değerlendirmeler sonucunda, aynı format çerçevesinde, Nihai Eylem Planı'nın oluşturulması

6.7 Altyapı Kayıplarının ve Yeniden Yerleşim Bölgesindeki Altyapı İhtiyaçlarının Tespiti ve Plana İşlenmesi

- Ana yollar
- İkincil/köy yolları
- Demiryolları
- Yüksek gerilim hatları
- Orta ve alçak gerilim hatları ve dağıtım hatları
- Trafo merkezleri
- Boru hatları
- İçme suyu kaynakları ve iletim hatları
- Sulama sistemleri (kanalların uzunluğu ve kapasiteleri, su kaynakları dahil)
- Atık su sistemleri
- Kültürel, tarihsel ve arkeolojik sitler ve objeler
- İletişim altyapısı

YYP'nin hazırlanmasını takip eden süreçte Bu rapor kapsamında tespit edilen etkilerin ve hak sahipliklerinin Projenin hayata geçirilmesi sürecinde, belirlenen kriter ve taahhütlere uygun olarak uygulanması gerekmektedir. YYP uygulaması kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

